

Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum de Catalunya

Senyores, senyors,

En nom del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs de Catalunya, em plau presentar a aquesta Comissió d'Afers Institucionals, algunes consideracions relatives al Projecte de Llei de consultes populars per via de referèndum a Catalunya.

Aquest projecte de Llei defineix un referèndum com una eina de participació directa per determinar la voluntat del cos electoral sobre qüestions polítiques de transcendència especial per la ciutadania, amb les garanties pròpies del procediment electoral.

Entenem que aquest projecte suposa un pas endavant en el sentit que permetrà al Govern, al Parlament, els ajuntaments i la ciutadania convocar aquest tipus de consultes. Per tant, representa un avanç substancial el fet que Catalunya, i no el Govern de l'Estat pugui convocar referèndums, tot i que és el Govern de l'Estat qui haurà de donar l'autorització prèvia i necessària perquè es puguin dur a terme (en compliment del que disposa la Constitució). I això pot ser un escull important.

Aquest projecte de Llei també assenyala que les consultes populars per via de referèndum tenen caràcter consultiu, caràcter consultiu, només. Les consultes via referèndum no tenen, en cap cas, caràcter vinculant, caràcter decisor. Per tant, aquest projecte de Llei promou el dret a opinar, el dret d'expressió, a participar directament en els afers públics només de paraula. Aquest projecte de Llei, no contempla el dret de decidir.

El fet que aquest projecte de Llei introdueixi elements de participació directa en la política parlamentària, de govern i local, d'entrada ja significa un impuls en la millora de la qualitat i la maduresa del nostre sistema polític.

Aquest projecte podria ser una bona eina per reactivar la participació ciutadana en els afers públics, tan malmesa darrerament. Podria ser, també, una bona eina per minimitzar el desinterès i la desconfiança per la política de casa nostra. Les enquestes es fan ressò d'aquest fet que molts lamenten: es fan ressò de les valoracions no gaire bones de les institucions i actors polítics, es fan ressò de la inhibició electoral a causa de la manca d'interès per la política, es fan ressò del canvi de valors dominants en la nostra societat, ara bé els resultats de les enquestes en cap moment posen en dubte el sistema democràtic vigent.

D'entrada, les intencions d'aquesta Llei mereixen una opinió positiva. Però, entenem que un procés participatiu ha de garantir que les decisions preses tinguin la capacitat de reafirmar o revocar de fet (no només de paraula) reformes legislatives, programes i actuacions de govern. Tot procés participatiu ha de donar espai a la ciutadania perquè opini i decideixi, assenteixi o refusi les qüestions plantejades.

Si la intenció d'aquesta llei estigui al servei dels ciutadans/es i al servei del país, si la intenció d'aquesta llei és fer progressos en la recuperació de la confiança amb els institucions polítiques, si s'està convençut que aquest és un exercici que cohesiona socialment i políticament: es demana que la nova forma de participació ciutadana en la governabilitat del país i dels seus municipis sigui útil, real, decisòria, vinculant. Per què?

Per què està demostrat que quan un referèndum té valor real, els ciutadans/es es veuen obligats/des a dedicar més temps a informar-se i a formar-se una opinió sobre els assumptes que poden decidir. Per tant, aquesta és una forma d'augmentar l'educació política. Està demostrat que existeix una relació directa entre el grau satisfacció o el grau de benestar subjectiu d'una col·lectivitat i l'extensió dels drets de la democràcia directa efectiva. Està demostrat que la col·laboració ciutadana en el bon funcionament de ciutats, pobles i institucions augmenta si els mateixos ciutadans/es se senten participants i protagonistes en alguns processos de presa de decisió, és a dir, la col·laboració ciutadana augmenta on se sumen democràcia participativa i democràcia representativa.

No podem confondre a la ciutadania, no podem crear falses expectatives ni generar frustracions amb els plantejaments limitats d'aquest projecte de llei. No ens podem permetre tenir efectes negatius en la convocatòria d'un referèndum, ja que se sumarien al fenomen de la desafecció política.

Si es pretén incrementar el sentiment de pertinença a una comunitat, els vincles de confiança, la cohesió política. Si es tracta de garantir i ordenar espais estables de participació real, per què no pensem en regular altres mecanismes de democràcia directa com estudis d'opinió, fòrums, consells ciutadans... a través dels quals la societat civil pugui fer un seguiment de les polítiques governamentals? Aquests no tindrien els impediments que té un referèndum, tampoc representarien una crida a tot el cens electoral (crida per un altra banda és d'un alt cost econòmic i de complexa organització). Però tindrien com avantatges augmentar el protagonisme dels ciutadans/es, l'interès i l'educació per la política. Tenim exemples recents a la ciutat de Barcelona amb el PAM (Programa d'Actuació Municipal 2008-2011) i el procés participatiu portat a terme per la remodelació de l'avinguda Diagonal. Ambdós processos amb un volum considerable d'aportacions i propostes.

Amb aquest projecte de llei desaprofitem que des de Catalunya es puguin realitzar consultes populars alternatives que no requereixin l'autorització de l'Estat. Per tant, per què no dotem aquestes consultes alternatives de procediment i validesa? L'Estatut així ho permet, i tothom hi sortiria guanyant.

Sabem que les convocatòries electorals constitueixen el moment més simbòlic de la relació entre la ciutadania i la política, però no ignorem que també hi ha altres mecanismes útils de participació directa.

Anna Parés i Rifà
Degana

